

NOTRANJEC

Izhaja vsake soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO
KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.
Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{1}{2}$ strani 25 K, za $\frac{1}{4}$ strani 18 K, za $\frac{1}{8}$ strani 9 K, za $\frac{1}{16}$ strani 5 K, $\frac{1}{32}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Kranjska hranilnica v — likvidaciji.

Kranjska hranilnica, o katere varnosti sedaj nemška vlada toliko piše, se nahaja v likvidacijskem štadiju. Ona namreč izplačuje svojim upnikom, kar jim dolguje, obenem pa izterjuje, kar je izposodila. To se pravi s strokovnim izrazom — likvidacija.

Da je „Kranjska hranilnica“ tako hitro kapitulirala, tega niso verjeli tisti maloupneži v našem taboru, ki dvomijo o uspehu vsake akcije. „Kranjska hranilnica“ je padla vsled svoje brezprimerne nesramnosti, s katero je podpirala nemško-nacijonalne smotre iz slovenskih žepov.

„Kranjska hranilnica“ zdaj vsepovsod odpoveduje posojila in sicer seve najbolj Slovencem, kjer so edino varna. Posojala je Slovencem le na prva mesta, med tem, ko so na Dunaju in Trstu milijoni na drngem in tretjem mestu naloženi. Sedaj ti prefrigani nemškutarji varna posojila odpovedujejo, med tem ko nevarna v miru puščajo. Vse to se bo nad njimi bridko osvetilo.

Mi pa zahtevamo od c. kr. vlade, da likvidacijsko stanje nemudoma pojasni prebivalstvu. Ne zaradi odpovedanih posojil — ta bodo slovenski narodni zavodi zlahka prevzeli, temuč radi hranilnih vlog našega ljudstva. Vladina dolžnost je, da vzame v varstvo prihranke, ki jih je ljudstvo s težavo zbralo. Naj se tedaj vzame sedanjemu vodstvu „Kranjske hranilnice“ uprava iz rok, da se še reši, kar se rešiti da. Vodstvo pa se naj poveri strokovnjakom, pa ne kakemu vladnemu svetniku.

Politične vesti.

Deželnozborske volitve. V deželni zbor kandiduje nadučitelj Ravnihar iz Trnovega za notranjski volilni okraj Postojna-Vipava. Dalje kandidirajo: Klerikalci: Zirc p. d. Štembur iz Kandije, dr. Vladislav Pegan, župnik Hladnik, zdravnik dr. Ivan Zajc, profesor Evgen Jarc. Narodno-napredna stranka za Ljubljano

še ni imenovala kandidatov. Kandidat bo vsekako dr. Ivan Oražen. Deželna odbornika postaneta dr. Ivan Zajc iz Ljubljane in dr. Vladislav Pegan, slednji mesto dr. Ivana Šušteršiča, ki odstopi.

Na Goriškem se boj mladih klerikalcev s starim klerikalcem Gregorčičem nadaljuje.

V Pragi grozi vlada z izjemnim stanjem, ker so Čehi izprašili hlače par nemškim študentom, ki so izživali z nemškimi barvami.

Vojne ne bo. Srbija upa na pomoč Rusije. Sklenila se je zveza Črnogore s Srbijo.

Domače vesti.

Zaplemba. Št. 43. „Notranjca“ bila je po državnem pravdniku zaplenjena. Zaplenjen je bil predvsem uvodnik „Kranjska hranilnica na robu propada“ in sicer v vsem obsegu do končnih besed „izgubljena in uničena.“ Dalje je bil zaplenjen drugi članek „Pri Nemcih že poka“ v vsem obsegu do besed o narodnih izdajicah.“ Istotako ves tretji članek: „Trd bodi, neizprosen mož jeklen!“ do zadnjega stavka „Kdor ni z nam, je proti nam.“ Dalje ves četrti članek „C. in kr. vojni minister v delegacijah govoril — laži“ do stavk: „Kar je povedal Šenajh, je laž.“ Zaplenjen je bil tudi drugi del članka „Slovenci ne gredo v boj proti bratom Srbom“ od besed: „Kajti če naj Slovenci gredo v vojno proti Srbom“ do „Prišla bo — prepozno.“ Med dnevnimi vestmi državnemu pravdniku ni ugajala notica „Ulica slovenskih mučenikov.“ Konfiskacija se je izvršila na podlagi §§ 300, 302 in 65 a kaz. zakona.

Deželni predsednik Švarc in državnega namestnik Najprgar nimata niti vinarja v „Kranjski hranilnici.“ Še manj ima v hranilnici naloženega denarja vladni uradnik Gocani.

Komur se odpove kako posojilo pri „Kranjski hranilnici“, naj to nemudoma naznani na „Zvezo slovenskih zadrug“ v Ljubljani.

Nekemu ljubljanskemu Italijanu so pri „Kranski hranilnici“ odpovedali posojilo in mu pri tem rekli: Vi držite s Slovenci, zato Vam moramo odpovedati. Tisti Italijan je namreč toliko pameten, da upošteva slovenski značaj Ljubljane.

Bogata gospa Hočevnar s Krškega je odpovedala „Krajski hranilnici“ 1 milijon kron znašajoče svoje hranilne vloge.

Tudi Nemci so začeli dvigati denar iz „Kranjske hranilnice.“ Nekaj vlog imajo graški Nemci.

O nas Slovencih razširja velik nemški časopis pesem, katero je priobčil gotovo eden izmed kranjskih nemških „prijateljev“. Besedilo je tako sirovo, da ga natanko ni mogoče prevesti. Približno se glasi tako: Zarobljen, umazan, surov in nesramen je češki narodnjak. Nesramnejši je ušivi Hrvat. Najhujši pa je — seveda — Slovenec. Kar je na svetu zarobljenec, vse je prekosil Slovenec, je pa taka surovina, da mu ni na svetu para. Veš kaj Ti svetujem, Nemec? Poči umazanemu nesramniku eno za uh, kadar ga srečaš!

Slovenca Lenasi in Grkman prevzameta s 1. decembrom tega leta nemško tvrdko Hugo Ihl. Oba sta strokovnjaka v manufakturni trgovini. Priporočamo to tvrdko toplo vsem Notranjcem, posebno trgovcem z blagom, ki se doslej še niso držali gesla: „Svoji k svojim.“ Prodajalna Lenasi in Grkman bo v Stritarjevih ulicah v Ljubljani.

Zavedni vipavski župani. Vsa županstva Vipavske doline vložila so na deželno vlado v Ljubljano

prošnjo, da se razveljavi ukaz deželne vlade z dne 18. oktobra 1892. št. 2092, glede dvojezičnih napisov na občinskih krajevnih deskah. Nekateri občinski odbori so pa tudi soglasno sprejeli resolucijo, s katero pozivljajo, deželni odbor, da takoj proti ukazu dež. vlade z dne 18. oktobra 1892. št. 2092 protestira in zahteva njega odstranitev! Vse slovenske občine pozivljamo, da posnemajo zavedne Vipavske občine!

Da bi kranjske kmete „den tumen Paver“, kakor pravijo ljubljanski Nemci, pridobili zase, onikajo Nemci, ki so izdali letake za kranjsko hranilnico, našega škofa. Ta navada namreč onikanje — v slovenski književnosti ni več častna, ampak le služi v zasmehovanje. Ti nesramni Nemčurji, ki v resnici prav nič ne spoštujejo škofa, so torej hoteli obenem vjeti kmeta in smešiti škofa — brez pojasnil dovolj.

Zastopnik Franckove kave ni napravil to pot v Postojni nič kupčije. Vendar se je hvalil, da so nekateri gospodje trgovci vseeno naročili kavo od njega za naprej. Ako je temu res, je to početje dotičnikov graje vredno ter bomo skušali imena dotičnikov poizvedeti. Tudi v Bistrici so naročile tvrdke Ličan, Tomšič, Valenčič, Gospodarsko društvo, Urbančič i. dr. v okolici kavo od Francka. Kam plovemo?

Občinski odbor glavne občine Rakek je vložil stvarno utemeljen priziv proti ukrepu logaškega glavarja Ekla, s katerim je ta skrajno nepriljubljeni zastopnik vlade razveljavil sklep občinskega odbora, da imajo biti napisi slovenski in da se od vlade za-

Listek.

Arhimandridova oporoka.

Roman iz Srbije. Spisal Josip Premk.

(Dalje.)

Klotilda je sedela pri oknu svoje sobe in zrla v tiho jesensko naravo.

Tam na oni njivi so trebili koruzo, polagali na kupe buče, a tam više pod brdom je bil zasajen vinograd in sredi njega mala koliba stražarjeva. Nad vinogradom se je začenjala šuma lepa, zelena, in se dvigala više in više, a vrhunec hriba je bil gol in v letu so se pasle tam ovce. Tik pod monastirom je bil zasajen slivnjak, a slive so že obrali, le tam dalje, kjer so se vrstile v dolgih vrstah hruške, se je še šibilo vejevje pod bogatim sadom. Lepi, beli poti, z drobnim peskom posuti so se vrstili med drevjem in tam ob ograji je bilo celo nekaj klopic. Koncem slivnjaka je bila velika ovčarska uta, kjer so delali ovčarji sir.

Lepo je bilo to posestvo in vse pod upravo njenega sina Serafina. Veliki so bili dohodki, vsak dan so pripeljali seljaki kar polne vozove in vse so spravljali, da se proda.

In Klotilda se je zamislila, povabila je šivanje v naročje in se zagledala v tiste lepe, zelene gore...

Nekdaj ni bilo tako. V skromni sobici je sedela,

v siromašni obleki in nikdo je ni častil, nikdo se ji ni klanjal, bila je uboga šivilja in vdova. Mož, ki je bil sobni slikar, je umrl drugo leto po poroki, ko je imela ona komaj dvajset let. Težka, temna bodočnost je takrat ležala pred njo, ostal ji je le Serafin, na katerega je zidala vse upe. Težki so bili tisti dnevi z večno skrbjo in trpljenjem prepojeni, in da ni upala, da se ji bo godilo še bolje, bi morda obupala.

In pretekla so leta, ko je postal Serafin sam svoj gospod, pomagal ji je in ona je odložila iglo, ker prišel je tisti čas, za katerim je tako dolgo hrepenela. Že se je bala, da pride morda prepozno, ko bo že ovenela in se ne bo mogla več tako veseliti življenja, a je še prišlo pravočasno, dasi v zadnjih trenutkih, a vendar...

In sedaj je drugače. Klanjajo se ji oni, ki jih visoko čisla in spoštuje svet, prosijo jo — srca — njo, ki je bila prej tako pozabljena. Le eden, ki ji je bil prej najbližji, jo je zapustil, Serafin namreč.

Kadar se je spomnila na njega, bilo ji je nekako težko; vest, da je prevarala lastnega sina, se ji je jela obujati in postala je nemirna. Ali strast po bogastvu, po razkošju in sreči je bila močnejša kot ljubezen do sina.

On je na mestu. Ako ga premestijo v kak drug monastir, dasi morda siromašnejši, za sebe bode gotovo imel. A ona? — Ali naj morda potem zopet poprime za iglo? — Ali naj se zopet nastani v kaki siromašni

hteva, naj uvede strogo preiskavo proti nemškim vojakom in pošlje popravke nemškim listom, ki lažejo o Slovencih. Opozoril ga je na člen 11 in 13 državnih osnovnih zakonov o splošnih pravicah državljanov, ki dajeta tudi občinam pravico, da svobodno izražajo mnenja in želje. Glede napisov uveljavlja občina lastninsko pravico in trdi, da nemščina v logaškem kraju ni „deželnonavaden“ jezik, in zato ne more veljati odredba vlade, s katero se ukazujejo dvojezični napisi za to občino. Glavar Ekl je stem dobil miren odgovor, ki ga bo poučil v marsičem, česar on ne pozna, čeravno je dovršil juridične študije.

Za „Sokolski dom“ v Postojni so darovali: br. Gojmir Demšar c. kr. notar 10 K namesto odškodnine br. Emila pl. Garzarollija; br. Gustav Krajger izročil 3 K 20 nabral pri ribah in svežem kruhu v „Tihi dolini“ ter 2 K za prodanega prešička. Srčna hvala! Živeli! Bratje Sokoli zbirajte še nadalje prispevke za „Sokolski dom“, ker potreba telovadnice je nujna in le tedaj je upati na resen napredek, ako bomo imeli telovadnico na razpolago, kar dosedaj žali bože pogrešamo, Torej le vstrajno na delo! Na zdar!

Postojnska okrajna bolnišnica. je že skoro popolnoma dograjena. Ravnokar se končujejo notranja dela. Kakor čujemo, dobi z novim letom 1909 že pravico javnosti.

Postojnska kanalizacija se je jako dobro obnesla. V celem letu se ni pojavil niti en slučaj legarja, kar je najboljši dokaz, da je voda dobra, in da je bila

le kanalizacija okrog vodovoda pomanjkljiva. S tem upamo, da je tudi strah pred legarjem v Postojni za vedno pri kraju.

Vreme imamo v Postojni krasno in ne mrzlo ter je upati, da ostane še nekaj časa tako, kajti naši stari vremenski proroki vsaj tako trdijo.

Kmetsko posojilnico in hranilnico so ustanovili v Hruševju pri Razdrtem. S poslovanjem prične ta posojilnica prihodnji mesec.

Posvetovanje radi letošnje vinske kupčije imeli so vipavski vinorejci v Vipavi dne 25. t. m. Sklenili so vposlati k deželnemu odboru deputacijo, koja naj zaprosi, da deželni odbor pospešuje akcijo glede razpečavanja vipavskih vin.

Poroka. Dne 19. t. m. se je poročil v Logu pri Vipavi g. Frančišek Jelovčan posestnik in trgovec v Gorenji vasi pri Škofji Loki z gdč. Vekoslavo Hrovatin iz Dupelj pri Vrhpolju. Mladima poročencema želimo največjo srečo!

Kmetska posojilnica v Begunjah pri Cerknici, koja prične poslovati te dni ima nastopno načelstvo: gg.: Jurij Meden posestnik mlina in žage, načelnik; Ivan Stergulec trgovec, načelnika namestnik; Mihael Kabaj nadučitelj, poslovodja; Ivan Žitnik posestnik; Jakob Knap posestnik in gostilničar; Ivan Lovko posestnik in Janez Stražišar posestnik.

Vipavska vina se dobro čistijo. Skoro so docela pokipela in bodo kmalu za prevoz dozorela. Cene so zdaj še nizke.

podstrešni sobici. Ali bi ji bilo mogoče zopet začeti tisto na smrt obsojeno življenje, ko bi jo vedno mučili spomini na zlati čas, ko je brez skrbi posedala po mehkih divanih in foteljih? Ali bi ne bilo brezmiselno izpustiti srečo, ko se ji ponuja kar sama? — Tu se lahko preskrbi za celo življenje, tu lahko vživa, kar ji ponujajo vsega-mogotci. Serafin se za ničesar ne briga, Rafaelo je star in samo moli, samo Germana je treba pridobiti zase in vse bo prešlo polagoma v njene roke. Da, Germana je treba pridobiti, ali on je krut, posmehuje se ji kot otroku in je hladen, kot da se mu ne prelija po žilah gorka kri. In ona, ki je še krepka, lepa in vabeča, ali nima toliko moči, da bi nekoč vendar zadržala klečečega pred seboj.

Potem pa so ji zabegali misli k Platonu. Tisto njegovo močno telo, tisti njegovi vroči poljubi, o mora priti trenutek, ko ga bo privila k sebi. Da mora, mora priti tisti trenutek, in takrat bo ves njen, pripravljen gotovo v obljubah vreči zemljo iz tečajev, kaj šele tega Germana — — čez monastirski prag...

Iz teh misli so jo pozdravili težki koraki, ki so prihajali po stopnjicah naravnost proti njeni sobi in v par hipih je stal v njeni sobi — Serafin.

„Kje hodiš, sinko? Od jutra te že nisem videla, tudi pri obedu te ne bilo!“ ga je nagovorila Klotilda sila prijaznim glasom.

„Vem! Imel sem opravke!“ je zamrmral Serafin in sedel na divan.

„In German?“ je poprašala in se nekako boječe ozrla nanj.

„Bil je z menoj!“

„Da le moreš občevati s takim ošabnežem?!“
Serafinu se je nagubančilo.

„Ravno nasprotno! On mi je največji prijatelj! Da pa ni nikak ženski petoliznik to mu je v čast!“

Klotilda je za hip preobledela, ker slutnja, da jo je German izdal, ji je težko legla na srce.

„Ne razumem te! Kaj meniš?“ je zajecjlala v veliki zadregi.

„Mislim, da bi ne bilo lepo, niti častno, ako bi se udal on, ki je nekdan moral priseči, da se odpove občevanju z ženskami — — no, pa bolje da molčim! Hotel sem te vprašati nekaj drugega. Mati govori, kako so bile tiste zadnje besede, ki ti jih je govoril vladika Plato prvi dan našega prihoda v teje sobi, ko se je poslavljajal od tebe. Mene ni bilo poleg in radoveden sem!“

Klotilda je prebledela drugič in nikaka beseda ji ni hotela iz grla.

„Zdi se mi,“ le nadaljeval Serafin — „da niso bile častne za moža, ki nosi tako ime kakor on.“

„Ti veš?... se ji je izvilo hropeče.

„Vem!“ je odgovoril Serafin kratko.

Umetniška razstava v Vipavi. Akademski slikar g. Iv. Žabota se mudi že delj časa v Vipavi in otvori v nedeljo dne 1. novembra t. l. v čitalniških prostorih umetniško razstavo slik v prid družbi sv. Cirila in Metoda. Razstava bo potem odprta vsako nedeljo in praznik od 11—12 ure dop. in od 1—4 ure pop., ob delavnikih pa od 11—12 ure dop. in od 3—4 ure pop. Ker je ves čisti dohodek namenjen naši prekoristni šol. družbi — se je nadejati obilne udeležbe.

Vaditeljski zbor telovadnega društva „Sokol“ v Postojni naznanja, da so se telovadne ure razdelile tako: šolski naraščaj ob nedeljah in četrtek od 4—5 ure popoldne, ženski naraščaj ob torkih in petkih od 5—6 ure poldne, obrtni naraščaj ob nedeljah od $\frac{1}{2}$ 6— $\frac{1}{2}$ 7 ure v petek od 8—9 ure zvečer, starejši bratje ob torkih in petkih od $\frac{1}{2}$ 7— $\frac{1}{2}$ 8 ure zvečer, redni telovadci ob torkih in petkih od $\frac{1}{2}$ 9— $\frac{1}{2}$ 10 ure zvečer. Ker je telovadba gotovo koristna in zdravju potrebna, osobito za naraščaj, je upati, da bode v telovadnici precej živahno gibanje. Telovadnica je v dvorani „Narodnega hotela.“ Na zdar!

Skupna akcija vipavskih vinogradnikov. Sila, ki je nastala vsled obilja in nizkih cen vipavskih vin, je združila pristaše naše in klerikalne stranke v skupno akcijo. Ustanovil se je „Reklamni odbor vipavskih vin“, ki sestoji iz vseh vipavskih županov, načelnikov „Prve vipavske vinorejske zadruga“ in „Kmetijskega društva“ ter poslanca Lavrenčiča. Vsako županstvo bo prispevalo po 200 K k akciji, naprosi se vlada in

Klotilda je za hip pomislila potem pa odvrnila odločno:

„Torej vedi, da se ljubiva!“

Serafin se je zakrohotal glasno in čudno, divje poteze so se mu začrtale v obrazu.

„Mati, mati, kaj hočeš napraviti iz mene?! Vedi, da je umrl tisti Serafin, ki te je nekaj spoštoval in ljubil in nikdar več ga ne bodeš imela! Glej, on, ki sedi pred teboj, je le nesrečna žrtev nesramne matere. Ubila si mi vse, kar sem kdaj lepega nosil v srcu! In ob tem težkem spoznanju sem zatrl vse upe in se hotel zakleniti med štiri zidove, a zopet si mi prikrižala načrte ti, ki si hotela in hočeš, še danes, da se koplješ v zlatu. Ne, mati! Jaz ne spadam med te zidove, to čutim z vsakim dnevom težje in morda pride kmalu dan, ko bom odkril svetu svoje grehe, ki sem si jih nakopal po tvoji krivdi! Ti pa le hodi tvojo pot, a veruj mi — da je kratka!“

Pri zadnjih besedah je izvlekel iz žepa pismo vladike Platona in ji ga s prezirljivim nasmehom vrgel v naročje.

Nato je ponosnih korakov odšel.

Na dvorišču ga je pričakoval German in držal svojega in Serafinovega konja.

„Ali hočeva proti vinogradu?“

„Kamor hočeš!“ mu je odvrnil Serafin in spodbodla sta konje.

(Dalje prih.)

deželni odbor za pomoč. Pod skupnim naslovom se bo inseriralo po čeških listih, došla naročila pa se na polovico porazdele. Nastavi se tudi skupen potnik. Četrtek je deputacija sestojeca iz gg. Mercina, Uršič in Lavrenčič se oglasila pri deželnem odboru in deželnem predsedniku, kjer se jim je zagotovila pomoč. Deželni predsednik Švarc je nasvetoval napravo velikanske kleti, v katero naj se vina spravijo za boljše čase, ko bodo cene visoke, nakar se ga je naprosilo, naj le vlada z denarno podporo omogoči tako napravo. V nedeljo je spet seja skupnega reklamnega odbora, ki mu iz srca želimo kar največ vspeha. To je tista skupnost v gospodarskih vprašanjih, ki jo tako toplo že od nekaj priporočamo. Le krepko naprej po pošten poti, ki jo veli srce ni nič ozira na hujskarije takih, ki žive od boja in ki čutijo, da so pri mirnem stvarnem delu nepotrebni. Deputaciji se je pridružil poslanec Žitnik, glede kojega to pot lahko z veseljem konstatiramo, da je povsem storil svojo dolžnost in tudi pokazal pravo umevanje za skupnost.

Trgovski koledar za leto 1909 je izšel ter ima sledečo vsebino: Slovensko trgovsko društvo „Merkur“ in odbor, posredovalnica, trgovski dom, koledar, kolkovne lestvice, podrobna določila za kolikovanje listin, spisov, računov itd., poštne določbe, kovani denar raznih držav, mere in uteži, obrestne tabele, preračunjevalne tabele, lovski red, užitninska tarifa za Ljubljano, uvozna carina, avstrijski konzulati, nekoliko o varstvu patentov in vzorcev, trgovska korespondenca, tabela za razredčevanje alkohola, kalkulacija, nasvet trgovcem z jestvinami, pojasnila glede železnic, potni listi, razprodaje, krošnjarstvo, dopustnost trg. potovanja, kako se protokolira firmo, kaj je treba storiti osebam, ki postanejo samostojni trgovci, posebna določila za izvrševanje trgovine z mešanim blagom, s špecerijskim, materijalnim in kolonijalnim blagom, olajšave glede donašanja sposobnostnega dokaza, sposobnostni dokaz za trgovinske obrte in trgovske družbe, obrtne pravice trgovcev, ki prodajajo storjeno moško, žensko in otroško obleko ter prodajalcev čevljev, pokojninski zakon za zasebne uslužbenice, trgovsko-obrtni strokovni tolmač, ugodnosti na železnicah za trgovske potnike, ki imajo kovčke z uzorci. Koledar obsega 131 tiskanih strani, uredila sta ga gg. dr. Rudolf Marn in Silvester Škrbinec. Koledar je naročiti naravnost pri slovenskem trgovskem društvu „Merkur“ v Ljubljani, cena koledarja je 1 K, po pošti 1 K 20 v. Čisti dobiček koledarja se steka zakladu za „Trgovski dom“.

Rodoljube po deželi uljudno prosimo, da zahtevajo vsaj po mestih in trgih v narodnih gostilnah in trgovinah naše računske listke. Če bi se računski listki povsod vpeljali, bili bi ti doneski naši družbi najizdatnejša podpora.

Računske listke družbe sv. Cirila in Metoda so naročili nadalje sledeči: Jos. Mazi, Logatec, Miljana Kregar Št. Peter; hotel „Arko“ Ribnica, Ivan Ausenek Begunje.

V Novem svetu pri Hotedršici je dne 22. t. m. ogenj vpepelil hišo in kozolec posestniku Lovrencu Leskovcu. Pogorelo je vse do tal, večinoma vse, obleka, živež, skoraj vse seno in gospodarsko orodje. Kako je ogenj nastal, se ne ve gotovo. Leskovec je bil zavarovan le za majhno svoto, škoda pa je velikanska; nesrečneža se priporoča dobrosrčnim ljudem, da mu priskočijo na pomoč. Gasiti ni bilo mogoče prav nič, ker ni bilo pri hiši niti kapljice vode. Velika sreča za Leskovca in sosednje hiše je, da je bila ta dan burja, kajti ako bi je ne bilo, se bi vnel še Leskovčev hlev, ki je oddaljen od pogorišča le nekaj metrov in še bližnje hiše, ki so večinoma s slamo krite. Ubrani pa bi ne bilo mogoče nič, ker v celi vasi ni bilo skoraj nič vode. — Ta požar nas zopet živo spominja, kako potrebni bi bili vodnjaki za take vasi, ki nimajo nikakoršne tekoče vode. Kaj je v takih vaseh v slučaju ognja? Nič ne more pomagati nobeden, srečen je človek, če reši sebe in živino. Leskovec je že pred par leti vložil prošnjo na deželni odbor, da bi mu dali podporo za napravo vodnjaka. A gospodje menda niso uslišali prosilca, ali pa delajo po polževo, kajti še do danes ni dobil nobene podpore! Iz tega se razvidi, da se visoka gospoda ne briga za kmeta drugače, kot takrat, kedar je treba davke pobirati. Poslanci, imajo ob času volitev polna usta obljub, kedar pa so izvoljeni in bi lahko kaj koristili ubogemu kmečkemu stanu, pa jim je ta stan deveta briga. Torej kmet, le še dalje voli take poslance, molči in trpi, kot črna živina!

Iz Št. Petra. V „Notranjcu“ št. 43 čitamo, da je v Suhorju cela vas pogorela, to bi bilo torej 56 hiš. Taka nesreča bi bila pa vendar prehuda za dobre in pridne Suhorce. Ogenj je bil res velik in nevaren, da bi lahko celo vas pokončal, pa hrabri gasilci vkljub pomankanju vode in resna odredba orožnikov so požar zadrževali, da ni dosegel s svojo uničevalno močjo celo vas. Zgorelo je 13 gospodarskih poslopij z vsemi poljskimi pridelki in kmetijskimi orodji. Hiša ni nikomur zgorela, ker so vse z opeko pokrite. Škode je približno 90000 K. Pogorelci so zavarovani le za malo vsoto. Potrebni so pomoči, posebno še radi tega, ker jim je ves živež za ljudi kakor tudi za živino pogorel. Pri tem požaru se je zopet gasilno društvo iz Št. Petra na Krasu izkazalo, da je kljub malokratnih vaj dobro izvežbano pri gasenju požara.

Kmetsko in delavsko posojilnico v Spodnji Idriji so ustanovili tam. rodoljubi dne 18. t. m. V načelstvo so izvoljeni nastopni gg.: Božiček Fr, trgovec, načelnik; Lapajne Štipko trgovec in gostilničar, načelnika namestnik; Kenda Ivan župan in veleposestnik; Sever Frančišek posestnik; Velikanje Valentin posestnik in mizarski mojster; Novak Fran posestnik; Škvarca Ignacij posestnik in rudar, vsi iz Spodnje Idrije; Golob Franc kmetovalec v Spodnji Kanomlji; Močnik Janez posestnik v Srednji Kanomlji. — Zanimanje za novo posojilnico je splošno in nadejati se ji je najlepših uspehov, zlasti, ker je načelstvo v spretnih in zanesljivih rokah.

Narodno gospodarstvo.

Branajmo travnike jeseni. Kdor nima posebne brane za travnike, lahko uporabi poljsko brano. Branati je treba podolgem in počez. Brana mora biti težka, imeti mora dolge in ostre zobe, ki so enakomerno razdeljeni. Z brano odstranimo mah in zravnamo zemljo,

Če krava zadržuje mleko, je treba pritisniti s prsti obeh rok nekako v sredi njene hrbtenice. Če to storimo eno minuto, se krava ne brani več dati mleka.

Zveza ogrskih kmetov je vložila pri kr. ogrskem domobranskem ministrstvu prošnjo, naj se poučujejo vojaki v zadružništvu in sicer praktično na ta način, da bi se snovale med vojaki zadruga, ki bi preskrbovale vojake. Zveza opozarja na italijansko in francosko armado, katerima preskrbujejo različne zadruga hrano in razne potrebščine.

Kako je treba inserirati. Oglasi naših trgovcev so pomanjkljivi in jih je treba v tem oziru izpopolniti, da kaj izdajo in da se opozori odjemalce na posamezne predmete, o katerih kupujoče ljudstvo misli, da jih ni dobiti pri slovenskih trgovcih. Oglas ne sme vsebovati le splošnih oznakov: špecerijsko, kolonijalno, galanterijsko itd. blago, ampak bolj redke predmete se mora posamič navesti n. pr. mineralne vode, te in te, linolej se dobiva tukaj, klobuki iz lodna, izgotovljena damska krila itd. Najboljše je, da se taki redki predmeti, ali predmeti obširne uporabe v oglasu označijo kot glavno besedo in potem pod ime šele splošna označba trgovine. Svetujemo ta način oglaševanja in smo prepričani, da bo imel velik uspeh.

Kam oddamo letos vino?

To vprašanje roji vsem vinorejcem letos po glavi. Za marsikoga je pa to vprašanje v resnici tudi življenjskega pomena. Kaj pomagajo veliki, lepo vrejeni vinogradi, če pa ni mogoče oddati pridelka. Vinska letina je letos prav dobra. Vsled suhega, gorkega vremena je grozdje prav dobro dozorelo. Tako dobrega vina, kakor je letošnje, nismo imeli že davno. Kljub vseh množini, dobroti in nizki ceni pa prihaja letos na Vipavsko in Dolenjsko prav malo vinskih kupcev. Kupčija je mrtva in vinorejec gleda z obupom v prihodnost. Kakor se vidi, so se letos večji vinski trgovci v Avstriji in na Ogrskem organizirali in hočejo vinorejcem iztisniti vino po sramotni ceni. V njih glasilu, ki izhaja na Dunaju, čitamo poročila o cenah mošta in vina, ki se nam na noben način ne zde verjetne in se hoče najbrže z njimi strašiti samo pridelovalce. — Na Vipavsko prišel je tudi letos znani vinski dunajski veletrgovec Weber ter hotel iztisniti iz kmetov vino po 14 K hl. Kmetje pa so bili toliko pametni ter mu niso hoteli prodati izbornega vipavca po tako sramotni ceni. Ne da bi kaj vina pokupil, odšel je vinski trgovec Weber na Dunaj poročat o svojem neuspehu drugim vinskim trgovcem. Gotovo pa je, da se zopet v kratkem

vrne na Vipavsko poskušat svojo srečo, ker na Dunaju se je vipavsko vino pivcem toliko priljubilo, da si niti ne moremo misliti na Dunaju vinske trgovine brez vipavskega vina. V največjih elitnih hotelih se toči vipavec.

Vsekakor se bodo morali vinogradniki bolj organizirati nasproti vinskim trgovcem, nego so sedaj. Če se gre na sever, se ne dobi vina izpod 1 K 20 vin. liter, vinorejci naj ga pa dajejo po 12 vin., kakor bi dunajski židovski in krščansko-socijalni vinski veletrgovci želeli. Ne, odpreti bo treba pot naravnost h konsumentom. Zato bi mi svetovali vinogradnikom, naj se združijo v zadrage ter svoje vino pravilno napravijo. V vsakem večjem kraju, da v vsaki občini naj bo zadruga, ki naj se peča z razprodajo vina. Potem pa bomo morali poskrbeti, da spravimo svoj pridelek tje, kjer se vino potrebuje. Za letos pa bi bilo brez podpor težko to napraviti. Zato morata poseči vmes država in dežela. Kaj bi bilo, če žrtvuje dežela ali pa država v ta namen nekoliko tisočakov. Sami kmetje ne morejo iti ven, zato naj pošlje dežela izvedence v kraje, kjer ne raste vino, da pripravijo tam našemu vinu pot. Kaj bi bilo, ako bi se napravilo n. pr. v Pragi in nekaterih mestih deželne kleti vipavskih in dolenjskih vin. Gotovo bi stalo to precej denarja, toda pomislimo, da edino na ta način zamoremo odvrniti pretečo vinsko krizo. Osobito letos bi bil ugoden moment, ker imamo izborni kapljico in poceni. Če si hočemo odpreti vinski trg, ne smeli bi zamuditi tega momenta.

Vinorejci združite se sedaj, sklicujte shode, posvetujte se na njih, kako odvrniti pretečo vinsko krizo ter zahtevajte od dežele in države tozadevne podpore! Občinski zastopi obrnite se na deželni odbor s prošnjami, da isti pomaga odvrniti pretečo vinsko krizo z ustanovitvijo deželnih kleti na Dunaju in vsih večjih avstrijskih mestih. — Preimenitna in sveta dolžnost pa je od deželnega odbora in vseh slov. deželnih in državnih poslancev, da takoj z vso vnemo priskočijo na pomoč ubogim in obupanim vinorejcem ter jih pomagajo oteti velike nevarnosti ali celo propada!

Kaj storiti letos s sadjem?

(Iz »Gorenjca.«)

Sadna letina je bogata, kakor že dolgo ne! Kamor si pogledal, se je šibilo drevje pod rumenim ali rdečim sadjem, da so veje ječale in stokale pod težo bogatega sadu. In kjer skrben gospodar ni podprl drevja, ondi se je godila gotovo škoda, ker so se lomile veje.

Kam s sadjem? Včasih se je sadje vsaj moglo prodati in izvažati v tuje kraje! A letos? Od povsod prihajajo poročila, da je sadna letina od sile ugodna. Lani n. pr. se je izvozilo iz poljanske in žirovske doline v Virtemberg, v Nemčijo mnogo in mnogo vagonov sadja za mošt, letos nihče ne popraša zanj. Nemčija, Švica, Francija, iz vseh teh krajev bi ga radi sami izvažali! Naši Gorenjci bi ga tudi radi spravili v

denar. Kako? Težko vprašanje! Da bi se prodalo takoj v svežem stanju, je zaenkrat nemogoče. Treba pretvoriti sadje v tak stan, da se dalj časa ohrani, in potem kot trajno ohranjen izdelek proda.

Če bi imeli pravo, fino namizno sadje, kakor so n. pr. zlata zimska parmena, zlata rajneta, kanadska rajneta, šampanjka, kaselska in druge rajnete, mašankerji itd. ne belila bi prodaja svežega sadja nikake glave. Meseca decembra, januarja ali februarja bi se tako sadje v številno obljudena mesta prav lahko in dobro prodalo. Saj bogata in razvajena gospôda lepo sadje vedno visoko ceni! A kaj se hoče! Kar ni, moramo delati, da se zgodi. Zasajajmo in precepljujmo le boljše, renomirane vrste. V „Wiener Börsen-Courier“ z dne 13. oktobra je razvidna cena za mašankerje druge in tretje vrste za 100 kg 30 K. Cena najlepšim, izbranim sadovom prve vrste notira celo 36 K. Torej imajo mašankerji danes ceno kg 30 vinarjev ali po starem 15 kr. nekdanje veljave. Na Gorenjskem pa danes mernik jabolk, okrog 15—20 kg, nihče ne mara za 60 vinarjev. To vse zato, ker naše sadje je le moštno sadje, manjvredno, ne pa namizno sadje, kakršno je v trgovini vedno priljubljeno.

Ostanimo pri sadju, kakršno imamo. Torej s prodajo ni nič! Zato sušimo sadje za poletje, ko bode pripekala vročina. Krhlji, suhe hruške ohranijo se par let.

Zopet ni pripravnih sušilnic. Pri dosedanjem sušenju v pečeh pokažejo gospodinje res vso marljivost, da nekaj sadja ohranijo v suhem stanju.

Iz sadja se da kuhati tudi sadno žganje. Prav, kjer so ljudje pametni, da se ga ne nalezejo takoj zjutraj do kosila. Kjer pa ljudje nimajo pameti ter se ž njim opijanijo, je boljše, da ga ne kuhajo.

Naprava sadjevca ali, kakor pravimo, mošta je velike važnosti in koristi. Ta pijača se pri nas premalo ceni, kajti naši ljudje hočejo kaj krepkega, da takoj želodec požgače. Šnops, žganje, jeruš, ta ima na Kranjskem veljavo. In vendar se mora pričeti proti njemu boj.

Želeti je, da se udomači kot delavska pijača sadjevec, mošt. Kako pa shajajo Nižjeavstrijci, Virtemberžani, Saksi, Moravci itd., kateri narodi napravijo toliko mošta iz sadja, da imajo celo leto dovolj te pijače za delavstvo. Je pa tudi zdrav sadjevec v vsakem oziru. Ne deluje tako pogubonosno na človeške organe, kakor šnops. Tudi nima takega vpliva na pijanstvo. Če bi se vpeljala naprava mošta na Kranjskem splošno, gotovo bi se znižalo število nesrečnih, opotekajočih se bitij, o katerih človek večkrat dvomi, ali ima pred seboj larfo (krinko) predpustne šeme ali kaj!

Na vsak način je treba znati mošt pravilno napraviti in ž njim pravilno kletariti, da se okusen, zdrav tudi v poletju ohrani, ne pa, da se pretvori prve dni spomladi v navaden kis (jesih), kakor se dosedaj dogaja pri nas.

Jožef Jenko.

Po svetu.

Poročni prstan v jeziku kože. Nekako pred tremi leti je zgubil posestnik na Štajerskem poročni prstan. Vse iskanje je bilo brezuspešno. Ko pa so te dni zaklali kozo, so našli prstan v jeziku kože zaraščen.

Za kratek čas.

O ti profesorji. Perica: „Je gospod profesor doma?“ Profesor (sam): „Grem koj pogledat ali je tukaj.“

* * *

Narednik, po dolgem brezuspešnem razlaganju s kazalcem na svoje čelo kazaje: „Tukaj pač manjka, kaj ne?“ — Rekrut: „Tako je gospod narednik.“

A: „Od kedaj pa je gospod J. tako ponosen?“ — B: „Odkar so ga časopisi proglasili mrtvega in pisali posmrtnice o njem.“

* * *

Kaj najhitreje potuje in nima nog? (Denar.)
Nosim svojega gospodarja — on pa mene — kdo sem? (Čevelj.)

Kdo vedno upa in bo vedno goljufan? (Igralec v loteriji.)

Kdo dosti okoli hodi in nikamor ne pride? (Plesalec.)

Izjava.

Zadnji „Notranjec“ je prinesel neko izjavo, ki nosi moj podpis, ne da bi jaz o tem kaj vedla. Poizvedela sem, da jo je v mojem imenu pustila objaviti Pepina Muha dogovorno z Ano Giersig. Zaradi zlorabe mojega imena bom iskala sodnim potom zadoščenja.

V Postojni, dne 29. oktobra 1908.

Lojza Kovač

Kdor

hoče sebi in svojim otrokom odpraviti

kašelj

hripavost, nahod, oslovski kašelj, katar v grlu
naj kupi zdravniško priporočene

Kaiserjeve prsne karamele

s 3 smrekami.

--- 5500 notarsko priznanih izpričeval. ---

Zavitek 20 in 40 h.

Škatlja 80 h.

Dobivajo se v sledečih lekarnah: J. Hus, Vipava; F. Bakarčič, Postojna; A. Bohinc in U. Trnkóczy, Ljubljana; K. Andigajne, Novomesto; D. Pirc, Idrija.

Loterijske številke.

Trst, 24. oktobra	64	13	31	71	5
Praga, 28. oktobra	10	85	12	77	67

300 tisoč

lepih, triletnih, smrekovih sadik

ima na prodaj

Krajni šolski svet v Postojni.

Svoji k svojim!

Priporoča se častitemu občinstvu pri
nakupovanju

jesenskega in zimskega blaga
za ženske in moške obleke
ter drugih potrebščin

slovenska trgovina

pri **„Češniku“**
Ljubljana

Stritarjeve ulice o Lingarjeve ulice

Postrežba strogo poštna. Cene najnižje.

Izvozna pivovarna v Senožecah

priporoča sl. občinstvu ter p. n. gg. gostilničarjem

svojo izborna a la plzenjsko, marčno ter izvozno pivo

po najnižji ceni.

Pozor! Kmetje! Pozor!

SVOJI K SVOJIM!

Popolnoma varno in najbolje naložite denar v

Kmečki posojilnici

— v LJUBLJANI —

(nasproti Figovca — v lastni hiši na Dunajski cesti).

Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po $4\frac{1}{2}\%$

V kmečki posojilnici je naloženo že **nad 15 milijonov kron.**

Rezervni zaklad čez K 300.000.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov.

Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog.

Svoji k svojim, kmetje!

Svoji k svojim, kmetje!

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Želodčne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodčne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodčni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v. priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Na prodaj je HIŠA v Rakitniku št. 14,

$\frac{3}{4}$ ure oddaljena od Postojne, z vsemi gospodarskimi poslopji, vse v dobrem stanu s 6 orali njiv in travnikov ter 6 oralov mešanega gozda z vsemi obč. pravicami.

Zglasiti se je pri

IVANU TURK, železniškem čuvaju nad Rakitnikom.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
— dopoludne. —

☐ ☐ ☐

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osobni kredit po 6% .

☐ ☐ ☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.